

เปิดโปงการค้างาเลือด:
ผลสำรวจตลาดงาช้างใน
ประเทศไทย

นาโอมิ ใต้ค

รายงานของเครือข่ายเฝ้าระวัง
การค้าสัตว์ป่าและพืชป่า

(TRAFFIC)

พิมพ์เผยแพร่โดยแทรฟฟิคอินเตอร์เนชันแนล, เคมบริดจ์, สหราชอาณาจักร

© 2557 แทรฟฟิคอินเตอร์เนชันแนล
สงวนลิขสิทธิ์

สิ่งที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ทั้งหมดมีลิขสิทธิ์ และต้องขออนุญาตหากมีการทำซ้ำ การทำซ้ำทั้งหมดหรือบางส่วนของหนังสือเล่มนี้จะต้องอ้างอิงถึงแทรฟฟิคอินเตอร์เนชันแนล ในฐานะที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

ทัศนะของผู้เขียนในหนังสือเล่มนี้

ไม่จำเป็นต้องเหมือนกับทัศนะของเครือข่ายของแทรฟฟิค, กองทุนสัตว์ป่าโลกสากลหรือองค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ

การระบุชื่อทางภูมิศาสตร์และการนำเสนออื่นๆ ที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้

มิได้เป็นการแสดงความคิดเห็นของแทรฟฟิคหรือองค์กรที่ให้การสนับสนุนแทรฟฟิคเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมาย

ของประเทศ ดินแดน หรือพื้นที่ใดหรือหน่วยงานของประเทศ ดินแดน หรือพื้นที่นั้นหรือเกี่ยวข้องกับการปักปันเขต

พรมแดนหรือเขตแดนแต่อย่างใด

กองทุนสัตว์ป่าโลกสากลเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในสัญลักษณ์ของแทรฟฟิคและเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้ว

แทรฟฟิคเป็นพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ของกองทุนสัตว์ป่าโลกสากลและองค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ

ในกรณีที่มีการอ้างอิง ขอแนะนำให้อ้างอิงว่า : โด็ค เอ็น (2557) เปิดโปงการค้างาช้าง : ผลการสำรวจตลาดค้างาช้างในประเทศไทย. แทรฟฟิคอินเตอร์เนชันแนล, เคมบริดจ์, สหราชอาณาจักร

ISBN 978-983-3393-39-8

แทรฟฟิคเป็นองค์การกรกุศลหมายเลข 1076722 ที่จดทะเบียนในสหราชอาณาจักร

แหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนงานชิ้นนี้คือ กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	1
บทนำ : ช้างกำลังตกอยู่ในอันตราย.....	2
ความเป็นมา : การค้าช้างในประเทศไทย	3
ความเป็นมา : ไซเตสกับประเทศไทย.....	4
การวิจัยตลาด : วิธีการศึกษา.....	6
การวิจัยตลาด : ผลการวิจัย.....	8
การอภิปรายผล	10
แหล่งที่มาของงาช้างดิบ.....	12
การยึดงาช้างที่ผิดกฎหมาย.....	14
ข้อเสนอแนะ	15

ปกหน้า ภาพถ่ายมือช้างที่วางขายอยู่ในตลาดท่าพระจันทร์ประเทศไทย ©James Morgan/WWF-Canon.

ภาพอื่น ๆ ทั้งหมดเป็นของ © James Morgan/WWF-Canon. เว้นแต่ในกรณีที่เขียนเป็นอย่างอื่นเนื้อหา ช้างแอฟริกา เคนยา © Martin Harvey/WWF-Canon; หน้า 3 การฆ่าช้างอย่างทารุณ คาเมรูน © WWF-Canon/Green Renaissance หน้า 4 ประติมากรรมทางพุทธศาสนาทำจากงาช้าง © Daniel Stiles/TRAFFIC; หน้า 5 (ภาพบนซ้าย) ช้างแอฟริกา แอฟริกาใต้ © Naomi Doak; (ภาพบนขวา ภาพซ้ายล่าง) ลินค้ำทำจากงาช้างที่วางขายในกรุงเทพฯ © Naomi Doak; (ภาพขวาล่าง) แม่ช้างเอเชียกับลูกช้าง © naturepl.com/Andy Rouse/WWF-Canon; หน้า 6 แม่ช้างแอฟริกากับลูกช้าง © Martin Harvey/WWF-Canon; หน้า 7 © Naomi Doak/TRAFFIC; หน้า 8 (ภาพล่าง) © Naomi Doak/TRAFFIC; หน้า 10 © Naomi Doak/TRAFFIC; หน้า 11 © Naomi Doak/TRAFFIC; หน้า 15 ช้าง แอฟริกันเพศผู้ แอฟริกาใต้ © Naomi Doak; ปกหลัง ช้างแอฟริกาเคนยา © Martin Harvey/WWF-Canon

บทสรุป สำหรับผู้บริหาร

ช้างเป็นสัตว์ที่คนไทยเคารพยกย่อง และในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ของประเทศ ช้างจึงเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อและวัฒนธรรมไทย แต่ประเทศไทยกลับมีตลาดงาช้างที่ไม่มีการควบคุมใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก และยังคงเฟื่องฟูอยู่เสมอว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีปัญหามากที่สุดในเรื่องการ

ลักลอบค้างาช้างอย่างผิดกฎหมาย วิกฤตการลักลอบล่าช้างเอางานในปัจจุบันส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพราะกฎหมายไทยอนุญาตให้มีการค้างาช้างจากช้างบ้านได้แต่ขาดกลไกหรือกรอบข้อกำหนดที่จะควบคุมตลาดค้างาช้างภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ หรือแม้แต่จะควบคุมป้องกันการค้างาช้างผิดกฎหมายจากช้างป่าเอเชีย (*Elephas maximus*) หรือช้างแอฟริกา (*Loxodonta africana*)

การสำรวจร้านค้าปลีกในแหล่งสำคัญ ในกรุงเทพฯ เมื่อไม่นานมานี้พบว่า ร้านค้าปลีกที่เสนอขายผลิตภัณฑ์จากงาช้างและปริมาณผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่วางขายมีเพิ่มมากขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง การสำรวจร้านค้าปลีกผลิตภัณฑ์จากงาช้างซึ่งเป็นที่รู้จักอยู่แล้วเกิดขึ้นเป็นประจำทุกเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน พ.ศ. 2556 และระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ.2556 จนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 และมีการจัดบันทึกจำนวนและประเภทของผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่วางขายไว้ สำหรับร้านค้าปลีกที่พบใหม่และร้านค้าที่เพิ่งเริ่มนำผลิตภัณฑ์จากงาช้างมาวางขายในช่วงที่ทำการสำรวจ จะมีการกลับไปสำรวจอีกครั้งในรอบการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป ผลการเก็บข้อมูลเดือนมกราคม พ.ศ. 2556 พบร้านค้าปลีกงาช้างทั้งสิ้น 61 ร้านรอบๆ กรุงเทพฯ โดยอยู่ในแหล่งสำคัญ ที่เคยถูกระบุไว้ก่อนหน้านี้ หลังจากนั้นไม่ถึง 12 เดือน คือในเดือนธันวาคม ปีเดียวกันพบจำนวนร้านค้าปลีกเพิ่มขึ้นเป็น 105 ร้านในแหล่งเดิม และจำนวนชิ้นงาช้างเพิ่มสูงขึ้นถึงเกือบสามเท่า จาก 5,865 ชิ้นเป็น 14,512 ชิ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของตลาดงาช้าง และปริมาณที่มีมากเกินไปที่ผลิตจากงาช้างบ้านได้ เมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรช้างบ้านในปัจจุบัน ประเทศไทยมีช้างบ้านเพศผู้โตเต็มวัยประมาณ 1,230 เชือก และประมาณการได้ว่าช้างบ้านเหล่านี้สามารถผลิตงาช้างได้ประมาณ 650 กิโลกรัมต่อปีเท่านั้น หรืออาจจะน้อยกว่านั้น และเป็นงาช้างชิ้นเล็กเนื่องจากเป็นงาที่ได้จากการเล็มปลายงาเป็นครั้งคราว ซึ่งงาช้างจำนวนนี้ถือว่าน้อยกว่าสิ่งที่เห็นอยู่ในตลาดในกรุงเทพฯ มาก นอกจากนี้จำนวนและขนาดของผลิตภัณฑ์จากงาช้างบางอย่างที่พบยังบ่งชี้ว่ามีงาช้างขนาดใหญ่เข้าสู่ตลาดในประเทศไทย ประกอบกับมีข้อมูลการยึดงาช้างผิดกฎหมายจึงเป็นการยืนยันได้ว่ามีความพยายามในการเคลื่อนย้ายงาช้างแอฟริกาจำนวนมากจากแอฟริกามายังประเทศไทย

การสำรวจยังพบด้วยว่ามีร้านค้าปลีกซึ่งรวมถึงร้านขายผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่เปิดใหม่เพิ่มจำนวนขึ้นทุกเดือนในช่วงที่มีการสำรวจ แม้กฎหมายในปัจจุบัน (พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499) จะกำหนดว่าต้องมีการจดทะเบียนและติดตามตรวจสอบร้านค้าปลีกที่ขายหรือแปรรูปงาช้างก็ตาม ข้อค้นพบทั้งหมดข้างต้นบ่งชี้ว่าประเทศไทยไม่ได้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการเรื่องงาช้างของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือไซเตส (CITES) ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดผลตามข้อเสนอแนะจากที่ประชุมของคณะกรรมการประจำไซเตส (CITES Standing Committee) ครั้งที่ 64 ในความเป็นจริงการดำเนินงานต่างๆ ที่มีอยู่ในแผนปฏิบัติการดังกล่าวจะไม่มีผลต่อตลาดค้างาช้างในกรุงเทพฯ แต่ประการใด เนื่องจากตลาดค้างาช้างในประเทศไทยยังคงเฟื่องฟูและเป็นหนึ่งในตลาดที่ใหญ่และคึกคักที่สุดในโลก เปรียบพร้อมไปด้วยปริมาณสินค้าจำนวนมากในสต็อกที่ขายให้นักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย

บทนำ: ช้างกำลังตกอยู่ในอันตราย

การลักลอบล่าช้างเพื่อเอางาช้างมาขายแบบผิดกฎหมายมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา และจัดเป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่หนักหน่วงที่สุดในปัจจุบันที่เกิดขึ้นกับสายพันธุ์สัตว์สัญลักษณ์อันโดดเด่นและสง่างามเหล่านี้ ทั้งยังเป็นการทำลายความพยายามทุ่มเทในการอนุรักษ์ช้างที่ดำเนินมาหลายทศวรรษ ความต้องการงาช้างในปัจจุบันของผู้บริโภคซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเอเชียเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นับตั้งแต่มีการตกลงห้ามทำการค้างาช้างระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือไซเตส (CITES) ในปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา และดูเหมือนว่าการค้างาช้างส่วนใหญ่จะเฟื่องฟูจากความต้องการผลิตภัณฑ์จากงาช้างในฐานะเป็นเครื่องแสดงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

การค้างาช้างที่ผิดกฎหมายกำลังมีผลกระทบถึงขั้นเป็นการทำลายล้างช้างป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแอฟริกากลางที่จำนวนประชากรช้างกำลังลดลงถึงขั้นสูญพันธุ์ไปจากท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2556 มีช้างในแอฟริมากว่า 20,000 ตัวที่ถูกฆ่าเพื่อเอางา เฉลี่ยแล้วแต่ละวันมีช้างตายมากกว่า 50 ตัว

ในปี พ.ศ. 2554 ระดับการลักลอบล่าช้างประมาณจากซากช้างที่พบสูงที่สุดในช่วงหนึ่งทศวรรษ และในปีเดียวกันมีการบันทึกปริมาณงาช้างที่ยึดได้ทั่วโลกจำนวน 50.7 ตัน เชื่อกันว่าการค้างาช้างแบบผิดกฎหมายนี้มีเพิ่มขึ้นถึงสามเท่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2511 เป็นต้นมาและเพิ่มขึ้นมากกว่าสองเท่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา

ภาพที่ 1 เส้นทางการค้าของงาช้างที่ยึดได้จำนวนมาก (>500 กิโลกรัม) (ระหว่าง พ.ศ. 2552 – 2554) (ETIS, วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556)

ต้นปี พ.ศ. 2555 มีประชากรข้างอย่างน้อยร้อยละ 50 ในอุทยานแห่งชาติบูบันจิดาของคาเมอรูน (BoubaN'Djida National Park) ถูกฆ่าอย่างทารุณ และในช่วง 3 เดือนแรกของปีดังกล่าว นักล่าข้างบนหลังมาได้ฆ่าข้างไปจำนวน 650 ตัว โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศหรือสถานภาพทางสังคมของข้าง

ความเป็นมา: การค้าข้างในประเทศไทย

ปัจจุบันไทยอนุญาตให้มีการขายข้างจากข้างบ้านภายในประเทศได้ ปลายางของข้างบ้านเพศผู้ซึ่งถูกตัดเป็นครึ่งคราวเป็นที่มาของข้างถูกกฎหมายที่นำมาทำเป็นชิ้นงานที่แกะสลักหรือแปรรูปแล้วและขายกันภายในประเทศ แต่เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการกำกับดูแลตลาดนี้ ทั้งข้างดิบและผลิตภัณฑ์จากข้างจึงไม่จำเป็นต้องมีใบรับรองหรือพิสูจน์แหล่งที่มา

ตลาดที่ถูกสร้างขึ้นโดยการปล่อยให้มีการค้าข้างจากข้างบ้านแบบผิดกฎหมายไม่เพียงตอบสนองความต้องการผลิตภัณฑ์จากข้างเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางให้มีการขายข้างแอฟริกาที่ผิดกฎหมายด้วย ส่งผลให้เกิดวิกฤตการลักลอบล่าข้างในแอฟริกาในปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้น ในปัจจุบันยังไม่สามารถแยกแยะด้วยตาเปล่าว่าข้างที่วางขายอยู่นั้นมาจากข้างป่าเอเชีย ข้างแอฟริกา หรือข้างบ้านของไทย นั่นหมายความว่าหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถตรวจจับข้างจากข้างป่าที่ผิดกฎหมายในตลาดของประเทศไทยได้

การทำความเข้าใจกับขนาดของตลาดข้างในประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงจำนวนร้านค้าปลีกข้าง จำนวนผลิตภัณฑ์และประเภทของผลิตภัณฑ์ที่วางขายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำความเข้าใจพลวัตของการค้าข้างและการควบคุมการค้าข้างในประเทศไทย

การสำรวจในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2544 พบผลิตภัณฑ์จากข้าง 88,179 ชิ้นในร้านค้าปลีกข้าง 194 แห่ง และมีข้างแกะสลักข้างอย่างน้อย 170 คน (Martin and Stiles, 2002) งานวิจัยที่ทำเพิ่มเติมระหว่างปี พ.ศ. 2549/2550 และการวิจัยซ้ำอีกครั้งในปี พ.ศ. 2551 พบผลิตภัณฑ์จากข้าง 26,277 ชิ้นในร้านค้าปลีก 270 แห่งใน 5 เมืองและข้างแกะสลักข้างอย่างน้อย 60 คน (Stiles, 2009) เฉพาะในกรุงเทพฯ เพียงเมืองเดียวมีร้านค้าปลีกข้างมากกว่า 150 แห่ง

ระหว่างเดือนตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2553 เครือข่ายเฝ้าระวังการค้าสัตว์ป่าหรือพืชป่าหรือแรพพิค (TRAFFIC) ได้จัดทำโครงการสำรวจต่อเนื่องเพื่อติดตามดูปริมาณสินค้าในสต็อกข้างที่หมุนเวียนอยู่ในตลาด การสำรวจที่ทำซ้ำในร้านค้าปลีกข้าง 35 แห่งในกรุงเทพฯ พบว่าในช่วงระยะเวลา 3 เดือนดังกล่าวมีสต็อกผลิตภัณฑ์จากข้างเพิ่มขึ้นจาก 4,822 ชิ้นเป็น 5,537 ชิ้นเป็นอย่างน้อย ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์จากข้างที่เป็นชิ้นงานเกือบร้อยละ 15 ทั้งนี้ไม่รวมยอดขายอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างช่วงที่มีการสำรวจ

ในขณะที่กฎหมายในปัจจุบันอนุญาตให้มีการขายข้างจากข้างบ้านของไทยได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย กฎกระทรวงลงวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2552 กำหนดให้ผู้แปรรูปและผู้ค้ารายย่อยต้องทำบันทึกและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการค้าข้างเพื่อการตรวจสอบ แต่ดูเหมือนว่าจะมีคนอีกหลายร้อยคนในอุตสาหกรรมข้างของไทยที่ไม่ได้จดทะเบียนและอยู่นอกระบบการจดทะเบียนดังกล่าว เนื่องจากในช่วงที่มีการประชุมภาคีอนุสัญญาไซเตสครั้งที่ 16 (CoP 16) ที่กรุงเทพฯ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 มีการรายงานว่าทั่วประเทศมีสถานที่ที่จดทะเบียนเพียง 67 แห่งเท่านั้น

ผลจากการสำรวจเฉพาะในปี พ.ศ. 2553 ชี้ว่ามีข้างวางขายมากกว่าที่ข้างบ้านในประเทศไทยจะผลิตได้ (ในปี พ.ศ. 2553 มีข้างเพศผู้ที่จดทะเบียน 1,237 เชือก ดูหน้า 13) ยิ่งไปกว่านั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา ประเทศไทยสามารถยึดข้างดิบซึ่งส่วนใหญ่มาจากแอฟริกาได้ 11,363 กิโลกรัม ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นตัวบ่งบอกถึงบทบาทของไทยในการค้าข้างผิดกฎหมายระดับโลก

เพื่อให้ภาพในปัจจุบันของการค้าข้างทั่วกรุงเทพฯ แรพพิคได้ทำการสำรวจร้านค้าปลีกที่เสนอขายสินค้าทำจากข้างในปี พ.ศ. 2556 และต้นปี พ.ศ. 2557

ความเป็นมา: ไชเตสกับประเทศไทย

พระพุทธรูปแบบไทยทำจากงาช้างที่วางขายในกรุงเทพฯ

ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือไซเตส (CITES) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 ไชเตสซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่มีผลผูกมัดทางกฎหมายกับประเทศต่างๆ มีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกันว่าการค้าระหว่างประเทศซึ่งสัตว์ป่าและพืชป่าจะไม่คุกคามการดำรงอยู่ของสัตว์ป่าและพืชป่าเหล่านั้น

เนื่องจากช้างเอเชียถูกจัดอยู่ในบัญชีภาคผนวก 1 ของอนุสัญญาไซเตสมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 จึงมีการห้ามค้าขายระหว่างประเทศ ซึ่งซากชิ้นส่วนต่างๆ รวมถึงงาช้าง ยกเว้นในกรณีที่มีใบอนุญาต ในปี พ.ศ. 2533 ช้างแอฟริกาทั้งหมดอยู่ในบัญชีภาคผนวก 1 แม้ว่าประชากรช้างบางส่วนในซิมบับเว บอสวานา และนามิเบียจะถูกย้ายไปอยู่ในบัญชีภาคผนวก 2 ในปี พ.ศ. 2540 ก็ตาม ในขณะที่ช้างบางส่วนของแอฟริกาได้ถูกย้ายไปอยู่ในบัญชีภาคผนวก 2 ในปี พ.ศ. 2543 เนื่องจากประชากรช้างมีลักษณะที่เข้าเกณฑ์เฉพาะที่กำหนดไว้โดย มติที่ประชุม 7.9 ว่าด้วยช้างแอฟริกาและเกณฑ์ในการย้ายประชากรช้างแอฟริกาจำนวนหนึ่งจากบัญชีภาคผนวก 1 ไปอยู่ในบัญชีภาคผนวก 2

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาไซเตสจำเป็นต้องควบคุมการค้างาช้างโดยการใช้องค์กกฎหมายและระบบต่างๆ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของอนุสัญญาไซเตส พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ช่วยให้ประเทศไทยดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาไซเตส และครอบคลุมช้างป่าเอเชียที่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอื่นๆ อีก รวมทั้งกฎกระทรวง และแม้แต่การสั่งการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับช้างในประเทศไทยและการขายผลิตภัณฑ์จากช้าง พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ครอบคลุมข้อกำหนดที่ว่าสถานที่ใดที่มีการแปรรูปงาช้างเพื่องานประดิษฐ์โดยใช้ฝีมือหรืองานหัตถกรรมหรือเกี่ยวข้องกับการค้าปลีกหรือขายส่งงาช้าง ต้องจดทะเบียนกับรัฐบาล

การติดตามเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับไซเตสได้แสดงให้เห็นหลายครั้งหลายหนว่าประเทศไทยไม่ได้ดำเนินการพันธกรณีของสนธิสัญญาฉบับนี้ การฟอกงาช้างผิดกฎหมายเข้าสู่ตลาดในประเทศที่มีการควบคุมอย่างหละหลวมทำให้มีการเรียกร้อง ครึ่งแล้วครึ่งเล่าให้ประเทศไทยแก้ไขช่องโหว่ของกฎหมายที่มีอยู่ ในฐานะที่เป็นสมาชิกที่รับผิดชอบต่อประชาคมโลก ประเทศไทยไม่อาจเมินเฉยต่อปัญหาเหล่านี้ได้ ทั้งยังไม่อาจละเลยพันธกรณีที่มีต่อสนธิสัญญาระหว่างประเทศฉบับนี้ด้วย เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีของอนุสัญญาไซเตสในปี พ.ศ. 2526 ประเทศไทยได้ยอมรับพันธกรณีที่ตรวจสอบแหล่งที่มาของคลังงาช้างที่มีอยู่และป้องกันไม่ให้มีการนำเข้างาช้างใหม่ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือส่งออกผลิตภัณฑ์ที่เป็นชิ้นงานจากงาช้าง ขณะนี้เวลาได้ล่วงเลยมามากกว่า 2 ทศวรรษครึ่งแล้ว แต่ประเทศไทยยังไม่สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศนี้ได้

ความล้มเหลวอย่างต่อเนื่องที่จะดำเนินการในเรื่องนี้กำลังส่งผลกระทบต่อช้างอย่างหนักและยังอาจมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยด้วย เนื่องจากอนุสัญญาไซเตสมีอำนาจระงับการทำการค้ากับประเทศที่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาฉบับนี้เป็นการชั่วคราวได้ ในที่ประชุมคณะกรรมการประจำของไซเตสครั้งที่ 23 สำนักเลขาธิการของไซเตสได้นำเสนอรายงานโดยละเอียดที่เน้นย้ำถึงความล้มเหลวของประเทศไทยในการดำเนินการตามอนุสัญญาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2531 – มีนาคม พ.ศ. 2534 เป็นผลให้คณะกรรมการประจำของไซเตสลงมติว่าบาตรทางการค้ากับไทยเป็นการชั่วคราวโดยมีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2534 – วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2535 เมื่อมีการยกเลิกการระงับการทำการค้ากับประเทศไทยหลังจากมีการออกกฎหมายการค้าสัตว์ป่าฉบับใหม่ หากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีกครั้งเนื่องจากความล้มเหลวในควบคุมการค้างาช้างตามข้อกำหนดของไซเตสที่ระบุไว้ใน มติที่ประชุม 10.10 (Rev. CoP16) ว่าด้วยการค้าซากชิ้นส่วนช้าง ประเทศไทยจะไม่ได้ได้รับอนุญาตให้ค้าชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าอื่นๆ ที่อยู่ในรายการของไซเตสกับนานาชาติได้อีก ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ เช่น ทำให้ภาคเศรษฐกิจที่ผลิตพืชสวนของไทยไม่สามารถส่งออก

หน้าตรงข้าม:

ซ้ายบน: ช้างแอฟริกาเพศผู้แอฟริกาใต้ พ.ศ. 2556

ขวาบน และซ้ายล่าง: สินค้าทำจากงาช้างที่วางขายในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2557

ขวาล่าง: แม่ช้างเอเชียกับลูกช้าง

แม่ช้างแอฟริกากับลูกช้าง

กล้วยไม้ได้ เป็นผลให้สูญเสียยอดขายประจำปีมูลค่ามากกว่า 80.7 ล้านดอลลาร์ (26,000 ล้านบาท) เมื่อคิดจากมูลค่าของการค้ากล้วยไม้ในปี พ.ศ. 2556 เป็นฐาน นอกจากนี้ การส่งออกสินค้าอื่นๆ ที่อยู่ในรายการของไซเตส ซึ่งรวมถึงไม้ประดับ (ปรง กระบองเพชร ไม้อบน้ำ) หนั่งจากสัตว์เลื้อยคลานสำหรับอุตสาหกรรมแฟชั่น (จระเข้ งูหลาม ตะกวด) สัตว์เลี้ยงและปลาตู้ ไม้หอมเพื่อการผลิตน้ำหอม รวมทั้งการนำเข้าสายพันธุ์ที่อยู่ในรายการของไซเตสจะเกิดความเสียหาย โดยรวมแล้ว ผลกระทบทางเศรษฐกิจจะถึงขั้นหายหนะ เนื่องจากระหว่างปี พ.ศ. 2553 – พ.ศ. 2554 ประเทศไทยเคยรายงานว่าการค้าระหว่างประเทศที่เป็นสินค้าจากบัญชีของไซเตสมีมากกว่า 25 ล้านรายการ คิดเป็นมูลค่าประมาณ 157 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (มากกว่า 5,000 ล้านบาท) ซึ่งเป็นมูลค่าจากการส่งออกสินค้าจากบัญชีของไซเตสในปี 2555 เพียงบางส่วนเท่านั้น

การวิจัยตลาด: วิธีการศึกษา

ระหว่างเดือนมกราคม – เดือนเมษายน พ.ศ. 2556 และเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 แทรฟฟิคได้ทำการสำรวจร้านค้าปลีกที่เสนอขายงาช้างในกรุงเทพฯ รวมทั้งร้านค้าปลีกอื่นๆ ที่พบใหม่เป็นประจำทุกเดือนๆ ละ 4 – 5 วัน (ตารางที่ 1) การสำรวจตลาดในแต่ละพื้นที่ต่อเนื่องกันหลายวันในแต่ละเดือนเกิดขึ้นโดยไม่ให้ผู้ค้ารายย่อยรู้ตัวหรือไม่มี การบอกก่อนล่วงหน้า เพื่อไม่ให้สินค้าถูกเคลื่อนย้ายหายไป และผู้สำรวจไม่ถูกร้านค้าปลีกไล่ออกจากร้าน

การสำรวจเบื้องต้นเน้นไปที่ร้าน 119 แห่งในแหล่งต่างๆ รอบกรุงเทพฯ รวม 10 แห่งตามที่เคยระบุไว้ในงานการศึกษาครั้งที่แล้ว (Martin and Stiles, 2002; 2009) และในแต่ละเดือนจะมีการระบุแหล่งและร้านค้าปลีกต่างๆ เพิ่มเติม รวมทั้งทำบันทึกประจำเดือนเอาไว้ จากนั้นจึงกลับไปยังแหล่งต่างๆ เหล่านั้นอีกเพื่อทำการสำรวจซ้ำ นอกจากนี้ ในแต่ละเดือนที่ทำการสำรวจยังมีการระบุร้านค้าที่พบใหม่ด้วย

การสำรวจทำโดยที่ปรึกษาที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วจนสามารถระบุงาช้างได้ด้วยตาเปล่าอย่างน่าเชื่อถือ และหากเป็นไปได้จะมีการถ่ายรูปไว้เพื่อช่วยในการประเมินคุณภาพของงาช้าง แต่ในปัจจุบัน ผู้ค้ารายย่อยหลายรายจะระมัดระวังเรื่องนักข่าวและไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพ รวมทั้งแสดงอาการก้าวร้าวหากถูกกดดันให้ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งที่มีการขายงาช้าง สำหรับการประเมินจำนวนผลิตภัณฑ์จากงาช้างแต่ละประเภทนั้นจะใช้การประมาณด้วยสายตา โดยมีข้อสังเกตว่าสินค้าที่เห็นในเดือนใดเดือนหนึ่งยังคงยังอยู่ในร้านในเดือนต่อไป

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสำรวจมีทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ตั้งร้าน ประเภทของผลิตภัณฑ์จากงาช้างที่วางขายและการประเมินจำนวนของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท เดือนต่อมาจะมีการกลับไปยังสถานที่ที่ก่อนหน้านี้ถูกระบุว่ามีการเสนอขายสินค้าทำจากงาช้างอีกครั้ง และจดบันทึกไว้หากสถานที่ที่เป็นร้านค้าปลีกของผู้ค้ารายย่อยรายใดปิดในช่วงที่ทำการสำรวจ การสำรวจเก็บข้อมูลทำโดยคนไทย ซึ่งหากเป็นไปได้จะมีการสัมภาษณ์ผู้ค้ารายย่อยอย่างไม่เป็นทางการเพื่อจะรู้ราคาและรายละเอียดอื่นๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ แต่ผู้ค้ารายย่อยส่วนใหญ่มักไม่เต็มใจให้ข้อมูลเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งที่มาของงาช้าง และราคาของสินค้าแต่ละชิ้นหรือสัญชาติของผู้ซื้อ

จากนั้นจะมีการวิเคราะห์จำนวนร้านค้าปลีกและจำนวนสินค้าที่พบในแต่ละเดือน และจำแนกจำนวนและประเภทของผลิตภัณฑ์ที่พบโดยใช้ระบบที่ Martin และ Stiles (2002, 2003, 2005, 2008, 2009) พัฒนาขึ้น เพื่อให้การเปรียบเทียบตัวชี้วัดระหว่างสถานที่กับเวลาได้มาตรฐาน เนื่องจากการหาข้อมูลเรื่องราคาของสินค้าแต่ละชิ้นทำได้ยาก และมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อราคาของสินค้า (เช่น สัญชาติของผู้ซื้อ ความคุ้นเคยกับผู้ขาย) จึงไม่มีการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้ในการเปรียบเทียบครั้งสุดท้าย

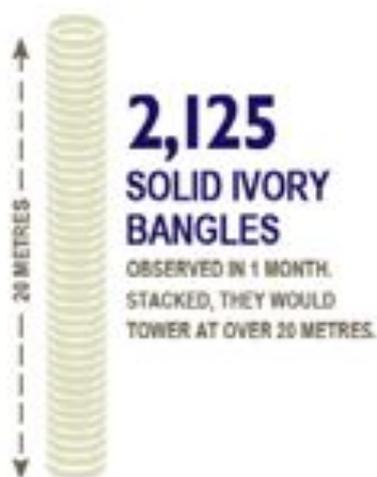
ตารางที่ 1 จำนวนร้านค้าปลีกในกรุงเทพฯ ที่ทำการสำรวจและร้านค้าปลีกที่ขายงาช้างที่ทำการสำรวจ*

	ม.ค. 2556	ก.พ. 2556	มี.ค. 2556	เม.ย 2556	ต.ค. 2556	พ.ย. 2556	ธ.ค. 2556	ม.ค. 2557	ก.พ. 2557	มี.ค. 2557	เม.ย 2557	พ.ค. 2557
ตลาดจตุจักร	17 16	18 13	18 15	28 15	21 20	25 21	28 24	35 31	38 32	47 34	50 31	50 37
จตุจักรมอลล์	15 15	16 16	26 13	30 19	19 18	21 19	24 22	25 22	25 23	31 28	31 28	32 29
ริเวอร์ซิตี้	10 10	15 12	14 8	15 8	17 12	17 13	17 15	18 15	18 11	18 14	18 14	18 12
ตลาดพระเครื่อง	13 12	16 15	21 17	20 17	14 12	15 12	20 18	22 15	22 20	24 19	25 17	27 19
เอ็มบีเคเซ็นเตอร์	1 0	7 7	7 6	7 3	15 15	15 14	16 14	16 13	16 12	16 13	16 13	17 13
อมรินทร์ พลาซ่า	0 0	2 2	2 1	2 2	3 2	3 3	3 2	3 3	3 3	3 3	3 3	3 3
อื่นๆ	15 8	9 3	14 3	5 5	6 6	6 3	11 10	14 10	14 12	14 9	14 7	15 7
รวม	71 61	83 68	102 63	107 69	95 85	102 85	119 105	136 109	136 113	153 120	157 113	162 120

*ตัวเลขสีแดงคือจำนวนร้านค้าปลีกที่ขายงาช้างและได้ทำการสำรวจ

ตารางที่ 2 จำนวนผลิตภัณฑ์จากงาช้างในร้านค้าปลีกในกรุงเทพฯ ที่ทำการสำรวจ

	ม.ค. 2556	ก.พ. 2556	มี.ค. 2556	เม.ย 2556	ต.ค. 2556	พ.ย. 2556	ธ.ค. 2556	ม.ค. 2557	ก.พ. 2557	มี.ค. 2557	เม.ย 2557	พ.ค. 2557
ตลาดจตุจักร	2,750	3,557	3,602	3,515	4,293	5,114	5,900	5,897	5,560	3,963	5,839	5,618
จตุจักรมอลล์	370	547	128	683	607	968	965	917	1,056	1,251	1,560	1,584
ริเวอร์ซิตี้	396	873	535	1,199	1,202	1,381	1,332	1,318	1,147	1,173	1,159	1,013
ตลาดพระเครื่อง	1,814	3,936	4,250	4,111	2,150	2,617	5,630	2,376	3,895	3,684	4,682	4,522
เอ็มบีเคเซ็นเตอร์	0	102	49	21	141	153	217	178	175	177	159	152
อมรินทร์ พลาซ่า	0	142	276	301	397	285	158	316	320	277	245	325
อื่นๆ	385	164	58	19	25	13	310	320	381	187	177	23
รวม	5,715	9,321	8,898	9,849	8,815	10,531	14,512	11,322	12,534	10,712	13,821	13,237

กำไลข้อมืองาช้างที่วางขายในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2557

ผู้ขายงาช้างกำลังคำนวณราคา
สินค้าในกรุงเทพฯ ประเทศไทย

การวิจัยตลาด: ผลการศึกษา

ผลที่ได้จากการสำรวจครั้งล่าสุดคล้ายคลึงกับที่ได้จากงานสำรวจครั้งก่อน (Martin and Stiles 2001, Stiles 2006-2007, Stiles 2008) โดยพบว่ามีสถานที่ที่ขายสินค้ารวมแล้ว 167 แห่ง เพียงแต่สถานที่ที่พบมีเพิ่มขึ้นตลอดช่วงที่ทำการสำรวจ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 เป็นเดือนที่ไปสำรวจร้านค้าปลีกได้มากที่สุด 162 แห่ง ส่วนเดือนมกราคม พ.ศ. 2556 เป็นเดือนที่ไปสำรวจร้านค้าปลีกได้น้อยที่สุด 71 แห่ง (ตาราง 1)

จำนวนของร้านค้าปลีกงาช้างที่พบในช่วงที่ทำการสำรวจนั้นแตกต่างกันไป บางร้านปิดในช่วงที่ไปทำการสำรวจ หรือปิดตัวไปเลย หรือเปลี่ยนจากร้านที่เสนอขายงาช้างเป็นร้านประเภทอื่น ในขณะที่เดียวกันก็พบร้านค้าปลีกแห่งใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะมีการเปลี่ยนแปลงสต็อกสินค้าไปเป็นสินค้าอื่นที่รวมงาช้างด้วย หรือเป็นร้านค้างาช้างแห่งใหม่ที่ไม่เคยถูกบันทึกไว้ในเดือนก่อนๆ แม้กระทั่งในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นเดือนที่ทำการสำรวจต่อเนื่องกันครั้งล่าสุดเป็นเดือนที่ 8 ผู้สำรวจยังพบร้านค้าปลีกงาช้างแห่งใหม่ด้วยเช่นกัน

ผลิตภัณฑ์ที่วางขายมีตั้งแต่ชิ้นขนาดใหญ่ กำไลข้อมือและสร้อยข้อมือ แหวน ไม้จิ้มฟัน ปิ่นปักผม ตะเกียบ ที่ใส่ไฟแช็ค เข็มกลัด และประติมากรรมรูปช้าง ส่วนสินค้าขนาดใหญ่ที่วางขายอย่างเปิดเผยมีน้อยมาก หรือหากมีวางขายก็วางรวมไว้กับสินค้าอื่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นของกระจุกกระจิกและเครื่องประดับ เช่น ต่างหูและสร้อยข้อมือ อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการสำรวจไปเรื่อยๆ จึงพบว่าหลายสถานที่เริ่มนำสินค้าที่มีขนาดใหญ่ขึ้นออกมาวางขาย ซึ่งรวมถึงรูปแกะสลักและงานแกะสลัก สินค้าที่มีจำนวนมากที่สุดมีทั้งจี้ สร้อยคอ แหวน และกำไลข้อมือ ผลจากการสำรวจทุกเดือนพบว่าร้านค้าที่ขายงาช้างอย่างน้อยร้อยละ 35 (กรณีมากที่สุดถึง 52%) จะเสนอขายกำไลข้อมือด้วยโดยสามารถนับจำนวนได้มากที่สุด (กำไลข้อมือมากกว่า -2,209 ชิ้น) ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 (โดยจำนวนที่นับได้อยู่ระหว่าง 1,077 - 2,209 ชิ้น) (ตารางที่ 3)

ขนาดของกำไลข้อมือแต่ละชิ้นแตกต่างกันไปตามเส้นผ่าศูนย์กลาง ความกว้าง และความหนาของงาช้าง อย่างไรก็ตาม กำไลข้อมือจำนวนมากที่สังเกตพบในตลาดมีความกว้างอย่างต่ำ 10 มม. (1 เซนติเมตร) หากดูจากความหนาแล้วจะพบว่า กำไลข้อมือที่นับได้ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2556 (2,125 ชิ้น) มีความยาวมากกว่า 20 เมตรเมื่อนำมาเรียงต่อกัน

กำไลข้อมือในภาพทางขวาถ่ายได้จากร้านค้าปลีกเพียงร้านเดียวและหากนำมาเรียงซ้อนกันจะยาวเกือบ 0.25 เมตร

กำไลข้อมือที่ปรากฏตามภาพในหน้า 11 มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางด้านใน 8.125 เซนติเมตร งาช้างหนา 3 ซม. ทำให้ระยะทางจากขอบด้านนอกของกำไลข้อมือด้านหนึ่งถึงขอบอีกด้านหนึ่งยาว 14.125 ซม. ทำให้เส้นรอบวงของกำไลข้อมือยาว 44.37 ซม. ซึ่งกำไลข้อมือขนาดนี้ต้องมาจากงาช้างที่ใหญ่กว่าเท่านั้น

ตารางที่ 3 จำนวนร้านค้าปลีกที่ขายกำไรข้อมือที่ทำการสำรวจและจำนวนกำไรข้อมือที่ประมาณได้*

	ม.ค. 2556	ก.พ. 2556	มี.ค. 2556	เม.ย. 2556	ต.ค. 2556	พ.ย. 2556	ธ.ค. 2556	ม.ค. 2557	ก.พ. 2557	มี.ค. 2557	เม.ย. 2557	พ.ค. 2557
ตลาดจตุจักร	9 794	8 702	6 566	5 1,230	10 480	13 1,418	15 1,535	18 1,643	18 1,042	19 670	19 888	20 800
จตุจักรมอลล์	3 13	6 24	5 21	9 268	10 226	8 245	9 222	13 212	11 277	13 237	12 290	14 299
ริเวอร์ซิตี้	0 0	0 0	0 0	0 0	4 46	4 18	4 16	4 16	2 14	8 26	2 14	2 15
ตลาดพระเครื่อง	8 304	10 399	13 810	9 607	6 293	6 88	9 363	7 115	9 301	5 259	7 279	5 251
เอ็มบีเคเซ็นเตอร์	0 0	4 29	2 3	2 4	7 24	7 23	8 16	7 32	7 30	8 30	8 29	8 25
อมรินทร์ พลาซ่า	0 0	0 0	1 15	1 15	0 0	1 3	0 0	1 5	1 4	1 4	1 4	1 5
อื่นๆ	3 32	1 30	0 0	1 1	6 8	3 5	8 57	7 50	8 92	5 42	4 41	4 9
รวม	23 1,143	29 1,184	27 1,415	27 2,125	43 1,077	42 1,800	53 2,209	57 2,073	56 1,760	59 1,268	53 1,545	54 1,404

*ตัวเลขสีแดงคือจำนวนกำไรข้อมือ

เดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 เป็นเดือนที่พบสินค้าทำจากงาช้างในตลาดสูงที่สุด (14,512 ชิ้น) ในขณะที่เดือนมกราคม พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นช่วงที่เริ่มทำการสำรวจพบงาช้างน้อยที่สุด (5,715 ชิ้น) (ตารางที่ 2) ตัวเลขที่เพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าของจำนวนสินค้าที่พบในช่วง 12 เดือนนี้ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนร้านค้าปลีกในช่วงเดียวกัน (61 แห่งในเดือนมกราคม พ.ศ. 2556 เทียบกับ 105 แห่งในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556) เป็นตัวบ่งชี้การเติบโตของตลาดงาช้างอย่างสำคัญ โดยไม่ต้องคำนึงถึงระดับการหมุนเวียนของสินค้าและยอดขายแต่อย่างใด แม้ว่าสินค้าที่นับได้ในแต่ละเดือนอาจเป็นสินค้าที่อยู่ในร้านมาก่อนแล้วในเดือนก่อนหน้านั้น แต่สินค้าดังกล่าวอาจเป็นสินค้าใหม่ได้ด้วย เพราะมีการเติมสินค้าใหม่เข้าร้านเช่นกัน

มากกว่าร้อยละ 90 ของร้านค้าปลีกที่พบในการสำรวจครั้งก่อน (Martin and Stiles 2001, Stiles 2006 -2007, Stiles 2008) ยังคงเสนอขายผลิตภัณฑ์จากงาช้างอย่างเปิดเผยในช่วงเดือนแรกๆ ของการสำรวจ โดยร้านค้าปลีกหลายร้านที่เคยบันทึกไว้ว่ามีสินค้างาช้างหลากหลายวางขายยังคงมีสินค้าเหล่านั้นอยู่ที่ร้าน

โดยรวมแล้ว การสำรวจครั้งล่าสุดพบมีสินค้างาช้างมากกว่า 8,000 ชิ้นวางขายอย่างเปิดเผย (ตาราง 2) โดยในช่วง 7 เดือนติดต่อกันระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556 – เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 สามารถนับสินค้าทั้งหมดได้มากกว่า 10,000 ชิ้น ร้านค้าปลีกขนาดเล็กไม่กี่แห่งที่มีจำนวนสินค้างาช้างวางขายอย่างเปิดเผยมากที่สุดเป็นร้านค้าที่จัดบันทึกสินค้าส่วนใหญ่ได้ ข้อสังเกตก็คือผลการสำรวจเหล่านี้ไม่ได้รวมถึงร้านค้าปลีกอีกหลายแห่งที่เก็บสต็อกงาช้างจำนวนมากไว้ไม่ให้ใครเห็น และไม่ได้รวมถึงลูกปิดขนาดเล็กที่อยู่ในถุงหลายใบรวมทั้งสินค้าอื่นๆ อีกที่มีจำนวนมากมากเกินไปจนจะประเมินอย่างน่าเชื่อถือได้

ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เพียงหนึ่งเดือนก่อนการประชุมภาคีสัญญาไซเตสครั้งที่ 16 ที่กรุงเทพฯ มีการพบผลิตภัณฑ์จากงาช้างวางขายมากกว่า 9,000 ชิ้น ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 มีการพบผลิตภัณฑ์จากงาช้างลดลงเล็กน้อย แต่ภายในเดือนธันวาคมของปีเดียวกันกลับพบงาช้าง 14,000 ชิ้นวางขายอย่างเปิดเผยในร้านค้าปลีกทั้งหมด 105 แห่ง ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นแม้ว่านายรัฐมนตรีในขณะนั้นคือนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรจะให้คำมั่นต่อสาธารณชนว่าประเทศไทยจะปิดตลาดงาช้างของไทย หลังจากนั้นเป็นต้นมา ปริมาณงาช้างที่วางขายอย่างเปิดเผยในเมืองหลวงของประเทศไทยยังคงมีสูงอย่างต่อเนื่องและกำลังเพิ่มมากขึ้นด้วย

การอภิปรายผล

ผลการสำรวจชี้ว่า แม้ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภาคีอนุสัญญาไซเตสครั้งที่ 16 ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 และให้คำมั่นว่าจะปิดตลาดของตน แต่ปริมาณงาช้างที่วางขายอย่างเปิดเผยในตลาดในเมืองหลวงยังคงมีสูงและกำลังเพิ่มมากขึ้น ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 (1 เดือนก่อนที่ประเทศไทยจะถึงกำหนดส่งรายงานความก้าวหน้าด้วยแผนปฏิบัติการการค้างาช้างของไซเตสระยะ 6 เดือนให้แก่สำนักเลขาธิการของไซเตส) มีสินค่างาช้างมากกว่า 14,500 ชิ้นวางขายอย่างเปิดเผยในร้านค้าปลีก 105 แห่งรอบกรุงเทพฯ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการสำรวจในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 ที่บันทึกไว้ว่ามีสินค่างาช้างมากกว่า 8,898 รายการในสถานค้าปลีก 63 แห่ง ตัวเลขเหล่านี้สูงกว่าตัวเลขที่พบก่อนการประชุมภาคีอนุสัญญาไซเตสครั้งที่ 16 และบ่งชี้ว่า ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญใดๆ เกิดขึ้นในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายและคำมั่นที่ให้ไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานหลังการประชุมดังกล่าว

ผลที่ได้จากการสำรวจในปัจจุบันที่เกี่ยวกับจำนวนของแหล่งที่ขายและรายการสินค้าที่ตรวจพบ คล้ายคลึงกับผลที่ได้จากงานสำรวจก่อนหน้านี้ ((Martin and Stiles 2001, Stiles 2006-2007, Stiles 2008) โดยพบร้านค้าปลีก 167 แห่งตลอดช่วงที่ทำการสำรวจ นอกจากนี้ในทุกเดือนที่ทำการสำรวจยังพบร้านค้าปลีกแห่งใหม่ และร้านที่ปิดตัวไปหรือเปลี่ยนประเภทของร้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของแหล่งที่ขาย เช่นตลาดพระเครื่องหรือตลาดจตุจักร ซึ่งมักจะมีการให้เช่าแผงระยะสั้นหรือเช่าแบบเดือนต่อเดือน ในปี พ.ศ. 2544 Martin and Stiles พบร้านค้าปลีกที่ขายงาช้าง 167 แห่งทั่วกรุงเทพฯ ในขณะที่การสำรวจระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2550 พบ 151 แห่ง (Stiles, 2006-2007) ในปี พ.ศ. 2551 Stiles พบแหล่งที่มีการขายงาช้างเพียง 63 แห่ง อย่างไรก็ตามมีเฉพาะร้านค้าปลีกที่ไม่ได้ทำการสำรวจในช่วง พ.ศ. 2549 – 2550 เท่านั้นที่รวมอยู่ในงานชิ้นนี้ งานการสำรวจทั้งหมดที่มีอยู่รายงานตัวเลขของร้านค้าปลีกสูงกว่าตัวเลขที่ประเทศไทยรายงานไว้ในเอกสารที่ส่งให้แก่ไซเตสในปี พ.ศ. 2556 มาก โดยในเอกสารนั้นระบุว่ามีสถานที่ที่ขายงาช้างที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการทั่วประเทศ 67 แห่ง ในจำนวนนี้อยู่ในกรุงเทพฯ เพียง 39 แห่งเท่านั้น แสดงว่ายังมีอีกหลายแห่งที่ไม่ได้จดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับสถานที่ที่ขายงาช้างจำนวนไม่มาก สินค้าที่มีจะไม่หลากหลาย แต่เน้นไปที่การมีสินค้าหลายชิ้นที่ใส่ใส่และการใช้งานแบบเดียวกัน และสินค้าที่มีอยู่ในสต็อกขึ้นกับความต้องการของลูกค้าในขณะนั้น

เช่นเดียวกับจำนวนร้านค้าปลีก ปริมาณของงาช้าง ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ และจำนวนสินค้าที่บันทึกได้ในช่วงที่ทำการสำรวจชี้ให้เห็นว่าการค้างาช้างในประเทศไทยในปัจจุบันกำลังเติบโต และปริมาณของสินค่างาช้างที่ประเมินได้นั้นสูงเกินกว่าที่ช่างบ้านเพศผู้ที่มีอยู่ในประเทศไทยจะให้ได้ โดยไม่ต้องเอายอดขายหรือจำนวนสินค้าที่หมุนเวียนอยู่ในตลาดมาคำนวณด้วยแต่อย่างใด ปริมาณของผลิตภัณฑ์เฉพาะเพียงอย่างเดียว คือ กำไลข้อมือ (1,404 ชิ้นในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557) ที่พบระหว่างทำการสำรวจก็บ่งชี้แล้วว่าจำนวนงาช้างที่เข้าสู่ตลาดนั้นสูงเกินกว่าจะมาจากร้านช่างบ้าน นอกจากนี้ ขนาดของกำไลข้อมือแต่ละชิ้นยังทำให้ได้ข้อคิดเกี่ยวกับแหล่งที่มาของงาช้างดิบที่ใช้ในการผลิตกำไลข้อมือด้วย เนื่องจากกำไลข้อมือขนาดใหญ่ที่หนาขนาดนี้ต้องมาจากชิ้นงาช้างที่เอามาจากงาช้างทั้งกิ่งเท่านั้น ไม่ใช่จากงาช้างชิ้นเล็กๆ ที่ตัดมาจากปลายงาช้างของช่างบ้าน

ความท้าทายที่สำคัญที่สุดในการติดตามเฝ้าระวังและการควบคุมตลาดงาช้างภายในประเทศไทยคือการมีกฎหมายไม่เพียงพอ ทำให้มีการขายงาช้างจากช่างบ้านได้อย่างเปิดเผยโดยไม่มีระบบการติดตามแหล่งที่มาของสินค้าแต่ละชิ้นหรือติดตามผลิตภัณฑ์จากแหล่งที่มา (ช่างบ้าน) ไปสู่ร้านค้าปลีกในตลาดได้ แม้ว่างาช้างนี้จะเข้าสู่ตลาดอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในปัจจุบันยังไม่สามารถบอกด้วยตาเปล่าว่างาช้างในร้านค้าปลีกชิ้นใดมาจากช่างบ้านของไทย ช่างปาเอเชีย หรือช่างแอฟริกา ผู้ขายจึงสามารถอ้างได้ง่าย ๆ ว่างาช้างนั้นมาจากช่างบ้านของไทย

เป็นเรื่องน่าเสียดายที่นอกเหนือจากการตรวจสอบดีเอ็นเอแล้ว การจะยืนยันว่าจริงๆ แล้วงาช้างนั้นมาจากช่างเอเชียไม่ใช่ช่าง แอฟริกันเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมาก และการตรวจสอบดีเอ็นเอในปัจจุบันยังไม่สามารถแยกแยะงาช้างว่ามาจากช่างปาหรือช่างบ้าน ยิ่งไปกว่านั้น การตรวจสอบดีเอ็นเอยังต้องใช้ตัวอย่างจากงาช้าง ซึ่งในหลายกรณีเป็นผลให้ต้องทำลายสินค้าชิ้นเล็กๆ เมื่อไม่มีการจดทะเบียนงาช้างโดยละเอียดและระบบการติดตามงาช้างแต่ละชิ้น จึงเป็นไปได้เลยที่จะระบุว่าสินค่างาช้างชิ้นใดมาจากแหล่งที่ถูกกฎหมายในปัจจุบัน

สินค้าทำจากงาช้างจำนวนหนึ่งที่วางขายในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2557

หน้าตรงข้าม:

สินค้าทำจากงาช้างที่วางขายในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2557

แหล่งที่มาของงาช้างดิบ

ประเทศไทยเริ่มนำเข้างาช้างดิบหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ควบคู่ไปกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตงาช้างในประเทศ ซึ่งแสดงว่าประชากรช้างบ้านในขณะนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการงาช้างภายในประเทศอีกต่อไป นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา เมื่อการห้ามค้างาช้างจากช้างแอฟริกาโดยอนุสัญญาไซเตสเริ่มมีผลบังคับใช้ ประเทศไทยไม่มีการนำเข้างาช้างดิบที่ถูกกฎหมายเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการอีกเลย จึงมีแต่สต็อกของงาช้างที่มีอยู่ในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2533 กับงาช้างที่ได้จากช้างบ้านเท่านั้นที่นำไปแปรรูปอย่างถูกกฎหมายได้ในปัจจุบัน

ช้างบ้านให้งาช้างที่ถูกกฎหมายแก่ช่างฝีมือและผู้ค้ารายย่อยในรูปของปลายงาหรือชิ้นงา ช้างบ้านเพศผู้ขนาดใหญ่ในประเทศไทย (ที่มีงา) จะถูกเล็มงาทุกสองถึงสามปี แต่ชิ้นงาเหล่านี้ไม่ได้เข้าสู่ตลาดทั้งหมดและมีน้อยชิ้นมากที่หนักเกินกว่า 2 – 3 กิโลกรัม เจ้าของช้างหลายคนเชื่อว่าการขายงาช้างทั้งกิ่งจากช้างที่ตายแล้วจะนำมาซึ่งโชคร้าย จึงมีการนำงาช้างเหล่านั้นเก็บรวบรวมไว้ ที่ศาลปะกา ปัจจุบันช้างบ้านในประเทศไทยส่วนใหญ่ถูกใช้งานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมักชื่นชอบช้างเพศผู้ขนาดใหญ่ที่มีงาสวยประทับใจเป็นพิเศษ การตัดปลายงาช้างเป็นประจำจึงไม่น่าเกิดขึ้นในพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

ประชากรช้างบ้านในประเทศไทยผลิตปริมาณงาช้างได้ในจำนวนจำกัด คาดกันว่าโดยเฉลี่ยแล้วชิ้นงาช้างที่ผลิตได้จากประชากรช้างบ้านในปัจจุบันมีประมาณ 650 กิโลกรัมต่อปี อย่างไรก็ตามการประเมินนี้น่าจะสูงกว่าความเป็นจริง เพราะงาช้างมักจะถูกตัดตัดทุก 3 – 5 ปี หลังจากที่ช้างอายุได้ 15 ปีเท่านั้น จึงเป็นไปได้ไม่น้อยมากที่ช้างบ้านจะสามารถให้งาช้างป้อนตลาดขนาดนี้ของไทยได้

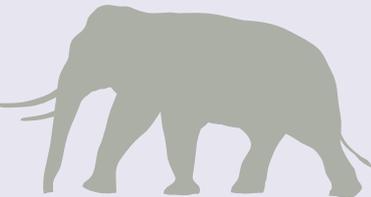
จำนวนช้างบ้านเพศผู้ในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยมีช้างบ้านที่จดทะเบียนแล้ว 4,169 เชือก (ทั้งเพศผู้และเพศเมีย) ซึ่งเพิ่มขึ้นจากยอดรวมในปี พ.ศ. 2553 จำนวน 153 เชือก (เพศผู้ 100 เชือกและเพศเมีย 53 เชือก) ในปี พ.ศ. 2555 มากกว่าร้อยละ 30 ของช้างทั้งหมดเป็นเพศผู้ เพิ่มจากจำนวนช้างเพศผู้ที่มีจำนวน 100 เชือกในปี พ.ศ. 2553 กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียนช้างก่อนอายุ 8 ปี ซึ่งหมายความว่าช้าง 100 เชือกนี้อายุน้อยเกินกว่าจะเลี้ยงปลายงาได้ อย่างมากที่สุดช้างเพศผู้ที่สามารถให้งาช้างแก่ตลาดภายในประเทศในปี พ.ศ. 2555 ได้คือช้างที่จดทะเบียนแล้ว 1,237 เชือก หากคิดว่าช้างทุกเชือกเป็นช้างที่โตเต็มวัยและร้อยละ 20 ของช้างจำนวนนี้ไม่มีงา จะทำให้มีช้างเพศผู้เพียง 990 เชือกเท่านั้นที่สามารถให้งาช้างแก่ตลาดในประเทศได้ หากคิดว่าช้างแต่ละเชือกในจำนวนนี้สามารถให้งาช้างได้ 40 กิโลกรัมตลอดช่วงชีวิตของช้าง (60 ปี) จะทำให้ได้งาช้างดิบ 650 กิโลกรัมจากช้างบ้านทุกปี

อย่างไรก็ดี ช้างเพศผู้ที่โตเต็มวัยและสามารถตัดปลายงาได้นั้นพบได้ยากมากในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น จำนวนของงาช้างที่เป็นวัตถุดิบที่เข้าสู่ตลาดในแต่ละปีจึงมีแนวโน้มน้อยกว่านี้มาก หากช้างที่ถูกตัดปลายมีขนาดเฉลี่ย 40 เซนติเมตร (เพื่อไม่ให้กระทบบริเวณโพรงประสาทของงาช้าง) และมีน้ำหนักมากถึง 3 กิโลกรัม ย่อมหมายความว่าต้องมีงาช้างมากที่สุด 135 ชินที่มีความยาว 40 เซนติเมตรเข้าสู่ตลาดในประเทศ

การประเมินนี้ไม่ได้รวมจำนวนงาช้างที่หายไปในระบบการแกะสลัก [ระบบข้อมูลการค้าช้าง (ETIS) ประเมินว่ามีประมาณร้อยละ 30] แต่คำนึงถึงช่วงชีวิตของช้างและคิดรวมงาช้างจากช้างที่ตายแล้วที่เข้าสู่การค้าด้วย อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณีเมื่อช้างเพศผู้ขนาดใหญ่ตาย งาช้างจะถูกนำไปไว้ที่ศาลปะกำและไม่ได้เข้าสู่ตลาดในประเทศ

การประเมินนี้ไม่ได้รวมจำนวนงาช้างที่หายไปในระบบการแกะสลัก [ระบบข้อมูลการค้าช้าง (ETIS) ประเมินว่ามีประมาณร้อยละ 30] แต่คำนึงถึงช่วงชีวิตของช้างและคิดรวมงาช้างจากช้างที่ตายแล้วที่เข้าสู่การค้าด้วย อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณีเมื่อช้างเพศผู้ขนาดใหญ่ตาย งาช้างจะถูกนำไปไว้ที่ศาลปะกำและไม่ได้เข้าสู่ตลาดในประเทศ

ช่างแกะสลักงาช้างกำลังทำงานที่พยุหะคีรี ประเทศไทย

สินค้าทำจากงาช้างจำนวนหนึ่งที่วางขายในกรุงเทพฯ พ.ศ. 2557

การยึดงาช้างที่ผิดกฎหมาย

ตลาดในประเทศที่ไม่มีการควบคุมของไทยเป็นหนึ่งในตลาดงาช้างที่ใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นอยู่เสมอว่าการปฏิบัติตามข้อกำหนดของไซเตสในตลาดงาช้างภายในประเทศนั้นยังไม่ดีพออย่างที่กำหนดไว้ใน มติที่ประชุม 10.10 (Rev. CoP16) การบังคับใช้กฎหมายกับการค้างาช้างเกือบทั้งหมดล้วนมุ่งไปที่การนำเข้างาช้างแบบผิดกฎหมาย ในขณะที่มีกฎหมายอนุญาตให้สามารถค้างาช้างจากช้างบ้านเอเชียได้ แต่กลับไม่มีการควบคุมตลาดงาช้างภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ในปี พ.ศ. 2556 มีการยึดงาช้างเกิดขึ้น 5 ครั้งในประเทศไทย และในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 ศุลกากรของไทยสามารถยึดงาช้างที่ซุกซ่อนมากับสินค้านำเข้าได้จำนวน 75 กิโลกรัม เนื่องจากงาช้าง 1 กิโลกรัมที่โตเต็มวัยอาจหนักได้มากกว่า 20 กิโลกรัม การไม่มีรายละเอียดของควมยาวและน้ำหนักของชิ้นงาช้างทำให้ยากแก่การบอกว่างาช้างที่ยึดได้นั้นมาจากช้างกี่ตัว หากคิดว่างาช้างที่ยึดได้มีน้ำหนักโดยเฉลี่ย 5 กิโลกรัม แสดงว่าอย่างน้อยต้องมีงาช้าง 15 กิ่ง หรือช้างที่ตายแล้วอย่างน้อย 8 ตัว

การยึดงาช้างครั้งนี้เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของการยึดงาช้างที่เกิดขึ้นเท่านั้น ปกติแล้วประเทศไทยยึดงาช้างได้ ณ จุดที่มีการนำเข้าสินค้าซึ่งมักจะพัวพันกับการขนส่งงาช้างจำนวนมากเข้ามาในประเทศแบบผิดกฎหมายโดยทำเป็นสินค้านำเข้า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมาประเทศไทยสามารถยึดงาช้างจำนวนมากที่สุดในโลกไปแล้ว 7 ครั้ง คิดเป็นงาช้างรวมทั้งสิ้นมากกว่า 9.1 ตัน ขณะที่อีกหนึ่งครั้งเป็นงาช้างน้ำหนัก 532 กิโลกรัมซึ่งมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่ประเทศไทย แต่งาช้างจำนวนนี้ถูกยึดได้ ณ จุดส่งสินค้าออกในเคนยา ส่วนการบังคับใช้กฎหมายของไทยในระดับตลาดค้าปลีกนั้นหากจะมีก็น้อยมาก

แม้ประเทศไทยจะเคยระบุดำตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมาศุลกากรไทยได้ทำการยึดงาช้างไปแล้วจำนวน 17 ครั้ง แต่ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2554 มีเพียง 12 กรณีเท่านั้นที่ถูกรายงานไปยังระบบข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ประเทศไทยยังถูกประเทศอื่นๆ พาดพิงอยู่เสมอเมื่อมีการรายงานเกี่ยวกับการยึดงาช้าง โดยไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากจำนวนการยึดงาช้างที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากน้ำหนักของงาช้างที่ยึดได้จะเห็นว่าการยึดงาช้างที่เกิดขึ้นนั้นเป็นรูปธรรมที่มีความสำคัญ โดยรวมแล้ว ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยอาจช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการลักลอบขนส่งงาช้างขนาดใหญ่และทำให้งาช้างเหล่านั้นไปไม่ถึงตลาดค้าปลีกได้บ้าง แต่ถ้างาช้างดิบที่ลักลอบนำเข้าสามารถผ่านจุดนำเข้าสินค้าไปได้อย่างไม่มีการตรวจจับ งาช้างเหล่านั้นก็อาจจะถูกแปรรูปและเข้าสู่ตลาดได้โดยเสรี และเมื่องาช้างดิบเข้าไปอยู่ในประเทศแล้วจะมีมาตรการการจัดการกับเรื่องนี้ค่อนข้างน้อยมาก

เจ้าหน้าที่ศุลกากรที่สนามบินสุวรรณภูมิ ประเทศไทยพบงาช้างแอฟริกาที่ขนส่งมาทางเรือจากโมซัมบิก สุวรรณภูมิเป็นศูนย์กลางสำคัญของการเคลื่อนย้ายสัตว์ป่าและพืชป่า

ช้างแอฟริกาเพศผู้

ขการยัดงาช้างที่ผิดกฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ควบคู่ไปกับการแก้ไขกฎหมายเพื่อยุติการค้าช้างในประเทศไทย การลดความต้องการงาช้างลง และการเพิ่มการบังคับใช้กฎหมายเพื่อยัดงาช้างและจับกุมผู้กระทำผิดที่อยู่เบื้องหลังการค้าช้าง เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาช้างในประเทศไทยและทั่วโลกเอาไว้

แทรฟฟิคมี่ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาดังต่อไปนี้

- ประเทศไทยเน้นย้ำอีกครั้งถึงความตั้งใจจริงที่จะเพิ่มความพยายามในการปราบปรามการค้าลักลอบค้าสัตว์ป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งงาช้างและผลิตภัณฑ์จากสายพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อื่นๆ โดยดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพและปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในการควบคุมการค้าขายงาช้าง โดยการจดทะเบียนสถานที่ที่ขายสินค้าและผลิตภัณฑ์จากงาช้าง
- ปฏิรูปและปฏิบัติตามกฎหมายที่ทำให้ประเทศไทยสามารถดำเนินการตามพันธกรณีของไซเตส และคำมั่นที่ให้ไว้ในที่ประชุมภาคีสัญญาไซเตสที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยุติการค้าช้างภายในประเทศ
- ให้ความคุ้มครองช้างแอฟริกาพร้อมทั้งชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์อื่นๆ ที่อยู่ในรายการของไซเตสภายใต้กฎหมายไทยอย่างเป็นทางการและเร่งด่วน แม้กฎหมายไทยในปัจจุบันจะมีผลในการคุ้มครองช้างแอฟริกาภายใต้พันธกรณีที่ให้ไว้กับไซเตส แต่ไม่ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการจับยึดชนิดพันธุ์และผลิตภัณฑ์จากชนิดพันธุ์ที่อยู่ในรายการของไซเตสเมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศแล้ว การแก้ปัญหานี้ทำได้โดยการเพิ่มช้างแอฟริกาและชนิดพันธุ์อื่นๆ ที่อยู่ในรายการของไซเตสไว้ในบัญชีรายชื่อสัตว์คุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งจะส่งผลให้การขายงาช้างแอฟริกาในตลาดภายในประเทศเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย
- หากจะอนุญาตให้มีการขายงาช้างภายในประเทศ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการบังคับใช้ มติที่ประชุม 10.10 ของไซเตส (Rev. CoP16) อย่างเข้มงวด และมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องสร้างหลักประกันว่าสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาที่ถูกต้องตามกฎหมายของงาช้างที่อยู่ในตลาดในปัจจุบันได้ และควรรักษาช้างที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ออกจากตลาด
- ลงโทษผู้ขายทุกคนที่ไม่สามารถแสดงเอกสารการจดทะเบียนล่าสุดและหลักฐานแสดงแหล่งที่มาของงาช้างของตนตามระเบียบของท้องถิ่นได้ และยึดขึ้นงาช้างที่ขายหากไม่มีหลักฐานดังกล่าว
- มีระบบการลงทะเบียนช้างบ้านที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้ โดยรวมถึงการเก็บตัวอย่างพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) การยืนยันพ่อแม่ของช้างเกิดใหม่ และการตรวจสอบรายปี เนื่องจากระบบนี้จะช่วยให้สามารถตรวจสอบงาช้างที่มีแหล่งที่มาจากช้างบ้านได้ด้วย
- จัดทำบัญชีรายการสต็อกปัจจุบันของงาช้างทั้งหมดที่เจ้าหน้าที่ยึดได้อย่างเหมาะสมและโปร่งใส เนื่องจากระบบการควบคุมงาช้างหลังการยึดได้ยังไม่มีความชัดเจน และควรเปิดเผยบัญชีรายการนี้แก่สาธารณชนรวมทั้งเปิดให้มีการตรวจสอบได้โดยอิสระ นอกจากนี้ ยังควรมีการบันทึกการยึดงาช้างครั้งต่อไปเข้าไปในระบบนี้ให้ชัดเจนโดยมีหลักประกันเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลด้วย
- เพิ่มอำนาจให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายให้ชัดเจนเพื่อสามารถสืบค้น บังคับ และมีคำสั่งให้งาช้างแอฟริกาเป็นสิ่งต้องห้ามเมื่องาช้างนั้นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว โดยใช้วิธีการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น ปัจจุบันเจ้าหน้าที่สามารถออกคำสั่งให้งาช้างแอฟริกาเป็นสิ่งต้องห้ามได้เฉพาะที่ด่านตรวจเท่านั้น แต่ยังไม่มีความชัดเจนเรื่องขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการกับงาช้างที่เข้ามาอยู่ในพรมแดนของประเทศไทยแล้ว
- แก้กฎระเบียบที่กำหนดว่าต้องมีกรยึดงาช้างที่ตรวจจับได้ ณ จุดนำเข้าทันที เพื่อเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นสามารถเพิ่มการบังคับใช้กฎหมายโดยใช้ทางเลือกอื่นๆ เช่น การวางแผนส่งมอบงาช้างเพื่อขยายผลการสอบสวนไปสู่กลุ่มอาชญากรที่อยู่เบื้องหลังการค้าช้างผิดกฎหมายและดำเนินคดีกับกลุ่มดังกล่าว

แตรฟฟิคซึ่งเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าเป็นองค์กร
เอกชนไม่แสวงหากำไรที่ทำงานในระดับโลกเรื่องการค้าสัตว์ป่าและพืช
ป่าในบริบทของการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนา
อย่างยั่งยืน

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อ:

TRAFFIC Southeast Asia

Unit 3-2, 1st Floor
Jalan SS23/11, Taman SEA
47400 Petaling Jaya
Selangor, Malaysia
Telephone : (603) 7880 3940
Fax: (603) 7882 0171
Email: tsea@traffic.org

TRAFFIC International

c/o 219a Huntingdon Road
Cambridge CB3 0DL
UK
Telephone: (44) 1223 277427
Fax: (44) 1223 277237
Email: traffic@traffic.org
Website: www.traffic.org

ISBN 978-983-3393-39-8

